

STN-BLADET

AVSLAGET FOR SIDET TRØNDERFE OG NORDLANDSFE

NR. 1. 2001 • Årgang 12

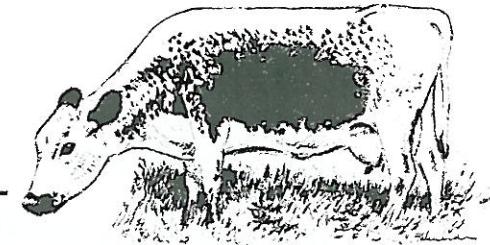

I midten 29 Eline etter 9022 Wickstrøm og fremst 4 Morgengo etter 9047 Jonasgården.
Eigar er Kåre Andresson i Magnor.

STN

Avslaget for sidet trønderfe og nordlandsfe

Avslaget for STN

Formann

Jostein Brenden
2643 SKÅBU
Tlf: 61 29 55 56

Nestformann

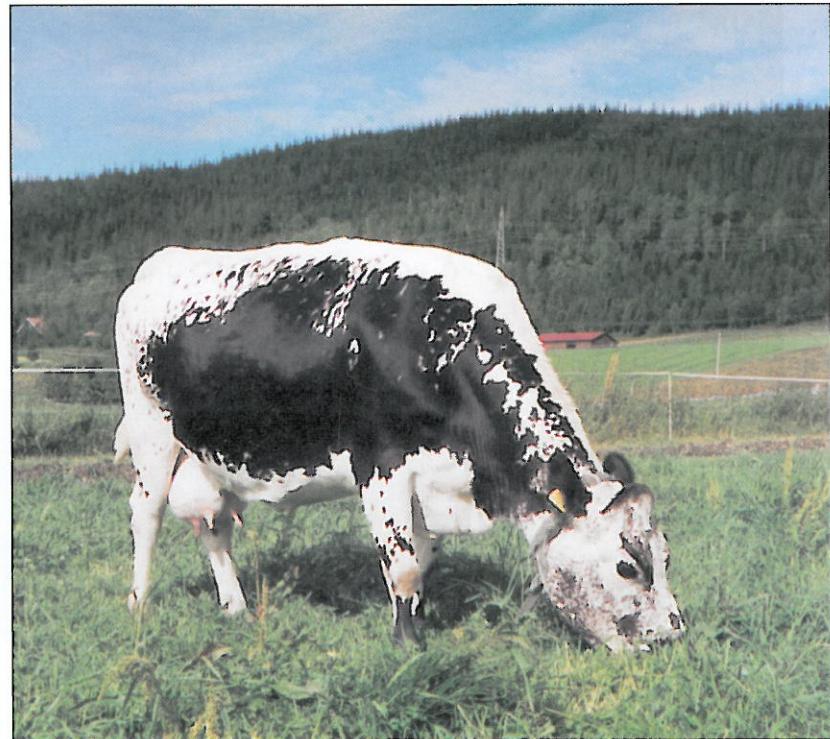
Jostein Stige
8200 FAUSKE
Tlf: 75 69 76 59

Styremedlemmar

Marit Hoff
7865 JØA
Tlf: 74 28 69 78

Amund Wormstrand
2219 BRANDVAL
Tlf: 62 82 51 30

Sigmund Åbjørsbråten
2910 AURDAL
Tlf: 61 36 46 68

1024 Sussi F: 04.11. 1993
Far 9080 Solmann Morfar: 9006 Nero
Ei av kyrne i bevaringsbesetningen ved Vefsn
Landbrukskole i Mosjøen.

STN-Bladet

451 Dråpkoll Hos Ole Anders Stenby, Blaker i Akershus. Far: 9121 Alfred
og morfar er 9064 Moen Kua mjølka i snitt på 2,5 år: 4058 – 3,9 – 3,3

STN-Bladet

ÅRSMØTET 2001

Avslaget for STN arrangerer årsmøte med medlemstreff på Ås i Akershus 17. – 18.mars. Og inviterer med dette alle STN-interesserte til ei triveleg helg på Ås Hotell.

Ås ligg ca 3 mil sørøst for Oslo. For den som kjører bil er det bare å følge E6 utenom Oslo forbi Langhus og fornøyelsesparken Tusenfryd. Skilt mot Ås, i underkant av 1 mil etter Tusenfryd. Dersom man vil kjøre ei noe mindre traffikert rute, går det også fint å kjøre Lillestrøm – Flateby – Ytre Enebakk – Ski – Ås. Ta med NAF-boka! Enklest av alt er det å ta toget fra Oslo Sentralstasjon. Det går ofte, tar ca 1 halvtime og Ås Hotell ligger like ved jernbanestasjonen.

Buss

Dersom det er tilstrekkelig interesse, vil det bli satt opp buss som går fra Surnadal, via Berkåk, Oppdal og langs E6 til Ås. Ruta kan justeres noe etter behov. Den som er interessert i å være med på dette tilbudet kan ta kontakt med **Ingebrigts Moen på telefon 71 66 22 52.** Avgangstider, pris osv vil være avhengig av oppslutningen.

Program :

Laurdag 17.	13.00 – 15.00	Årsmøte	Årsmelding og regnskap
	15.00 – 16.00	Kaffepause	
	16.00 – 18.00	Årsmøte	Innkomne saker og valg
	19.00	Festmiddag	
		Årsmøtefest	Dans, kaffe og sosialt samvær

STN-Bladet

Sak til Årsmøtet:

Møtegodtgjer til dei tillitsvalde i Avslaget for STN.

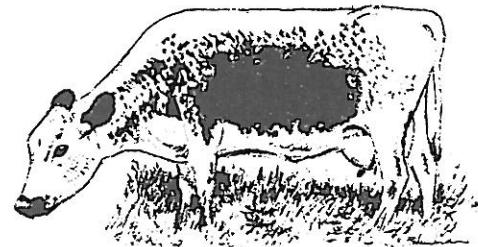
Dagens møtegodtgjer kr 400,- pr møte dekkjer ikkje utgifter til avløysar. Enkelte styremedlemmar er avhengige av å leige avløysar i meir enn 1 døgn for å kunne delta på styremøte.

Styrets innstilling:

Møtegodtgjer for tillitsvalde i Avslaget for STN aukast til kr 750,- pr påbegynne døgn nødvendig fråvèr i samband med styremøte og andre pålagte møte der den tillitsvalde representerer Avslaget.

Årsmelding 2000

Medlemmar av styre og nemnder i 2000

STYRET

Jostein Brenden, Skåbu
Jostein Stige, Fauske
Marit Hoff, Jøa
Amund Wormstrand, Brandval
Sigmund Åbjørnsbråten, Aurdal

VARAREPRESENTANTAR

1. Hans Forodden, Singsås
2. Ingebrigt Møen, Vindøla
3. Per A. Nesjan, Vega

VALGNEMND

Hans Hoff, Skaun
Ellen Flatland, Heggenes
Gerd Inger Flå, Ulsberg

REVISORAR

Aslak Snarteland, Fyresdal
Oddvar Eriksen, Ringebu

SEKRETÆR/ KASSERAR

Atle Meås, Fåvang

LIVDYRKONTAKT

Helen Davey, Våler i Solør

Verksemda i året

Avslaget lover vart av årsmøtet endra på to punkt. I § 4 vart "livdyrformidler" endra til

STN-Bladet

at ein del dosar har vorte vraka, samtidig med at få nye oksar vart tappa i 2000.

3 sæddosar av kvar av 9 STN-oksar vart sendt til Finlands Landbruksuniversitet for å inngå i eit forskingsprosjekt om nedarving av Y-kromosom ved forskar Juha Kantanen.

Josterin Brenden var avslagets representant i Norsk Bufe. Organisasjonen arbeidde i året med å vidareføre og utvide ordninga med tilskott til dyr av gamle storferasar. Det vart også gjeve ut ein felles fargekalender med presentasjon av alle dei game norske storferasane med tilhøyrande raselag.

Jostein Brenden representererte avslaget på møte i kontaktutvalget for storfeavlsorganisasjonene som vart halde på Geno sitt hovedkontor på Hamar 12.mai.

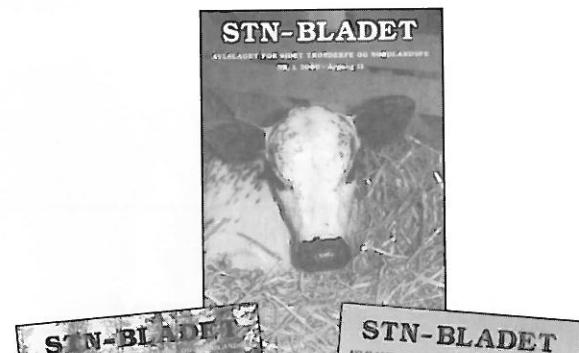
Jostein Stige, Amund Wormstrand og Atle Meås deltok for avslaget på "Smakeriet" – høstens store smaksdugnad på Røros 23.november. På seminaret ble presentert resultat fra et forsøk gjort av Matforsk/Stiftelsen Godt Norsk. Kjøt av to økologisk føra STN-kyr frå Eide/Huseklepp på Kvikne viste seg å ha tydeleg forskjellige smakseigenskapar frå "storfekkjøt" henta frå frysedisken i eit tilfeldig valt supermarket.

Sekretær/ kasserar

Sekretær/kasserarstillinga vart utvida frå 30% til 40%, med verknad frå 1.juni. Kontortida var som før, onsdagar frå 11.00 – 21.00. I månadene mai – oktober var det ikkje fast kontortid. Det vart i året kjøpt inn mobiltelefon for å betre tilgjengelegheta i sommarhalvåret.

Det har i løpet av året vorte laga ei heimeside for Avslaget på Internet. www.stn-avl.no Sida vart opna i november, og innehold aktuell informasjon om rasen og avslaget samt linkar til andre beslektta sider. Sida var ved årets slutt framleis under utvikling, og vil bli jamnleg oppdatert.

STN-Bladet kom ut med 3 utgåver. Det vart ikkje noko fellesnummer med svenske "Fjällkon" i 2000.

STN-Bladet

Arbeidet med oksebok har fortsett, men boka vart ikkje ferdig i 2000 som planlagt.

Avslaget har i året hatt 2 annonser i Bondebladet. 1 i mars og 1 i desember.

Udstillinger/ Stands

Sigmund Åbjørsbråten og Arve Gundersen sto på stand for avslaget under Ål-utstillinga 16. – 18.juni.

Fire STN-kyr vart stilte på utstilling under Hålogalandsmatnan i Harstad 26.august.

Jostein Brenden og Atle Meås representerte avslaget og stod på Norsk Landbruksmuseums stand på utstillinga By og Land 2000 på Hellerudsletta 7.september.

To STN-kyr vart stilte på Dyrsku'n i Seljord i Telemark, 8.september.

Livdyrkontakt

Helen Davey, Våler i Solør tok til som ny livdyrkontakt fra 01.01.00

I og med at livdyrkontakten berre formidlar kontakt mellom kjøpar og selgar av livdyr, er det vanskeleg å seie eksakt kor mange STN-dyr som er omsett i løpet av året.

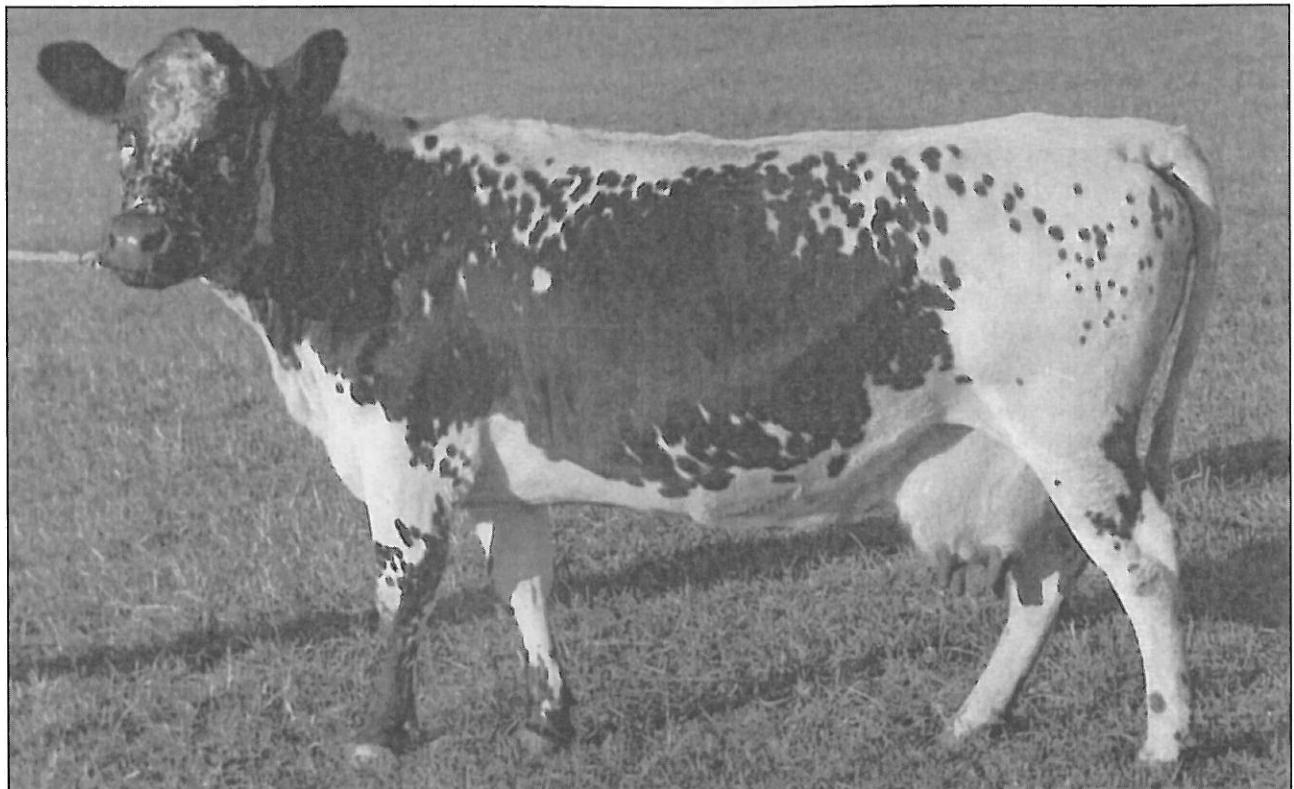
Aktuelle kjøparar av dyr har fått tilsendt liste over aktuelle dyr til salgs. Ein del brukarar har begynt å bruke e-post for å ta kontakt med livdyrkontakten.

Tilskotet til kyr av bevaringsverdige rasar har gjort at mange har vorte meir bevisste på å kjøpe så reinrasa dyr som mogleg. Likevel er det tydeleg at færre kjøparar enn før er villige til å reise over lange avstander for å få tak i livdyr.

Det var i året lite interesse for å kjøpe gardsokse-emne.

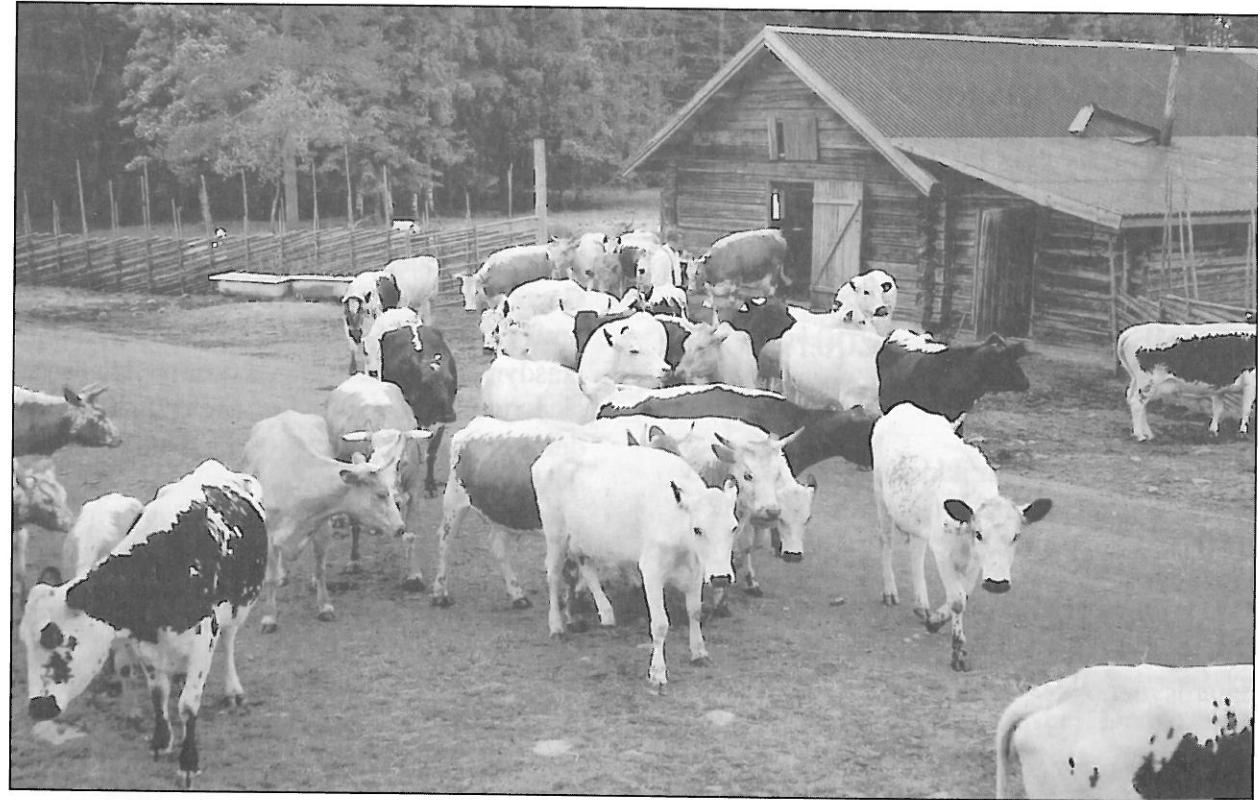
Fåvang 31.12. 2000 Atle Meås, Sekretær

”Frå det gamle stjernegalleriet”

44 Geira 8454

Tilskudd til dyr av bevaringsverdig rase

Tilskot til bevaringsverdige rasar bidreg til å oppretthalde talet på reinrasa avlsdyr. STN/ Fjällraskyr, Telemarkskyr, Vestlandsk Fjordfe og Vestlandsk Raudkolle i skjønn forening på Östra Grunubergs Fäbodar i Orsa i Dalarna i Sverige. Eigar er Karl Gustav Hedling.

Nytt fra styret

Styremøte halde på Hallsteingård
oksestasjon, Skjetnemarka,
Trondheim, 12.januar 2001.

I

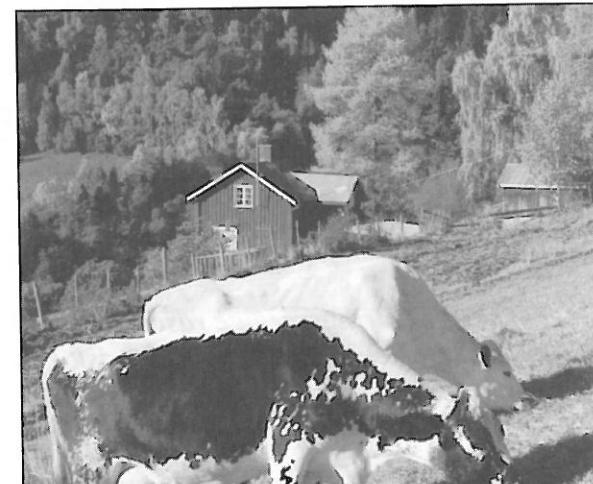
Avslaget for STN får ikkje lenger utskrift av dataliste med produksjonsdata for enkeltkyr frå husdyrkontrollen. Dette fordi vi ikkje har konsesjon frå Datatilsynet for uthenting av slike data, og fordi ein produsent har klaga avlslaga si uthenting av slike data inn for datatilsynet.

Avslaget for STN, Landslaget for Telemarkfe og Norges Jerseyfeavlslag møtte husdyrkontrollen på Ås, 13.12.00 for å diskutere dette problemet. Det ble vedtatt å prøve å söke datatilsynet om konsesjon for å kunne ta ut nødvendige opplysninger til avlsarbeidet. De tre raselagene sender et

av gardsoksar, og stambokføringa av gardsoksane vil da bli gjort av avlslaga sjøl, uten å måtte gå vegen om Geno slik det tidlegare har vore gjort.

III

Indeks- og avlsverdiutrekningar for STN-dyr blir gjort etter NRF sin beregningsmåte, og er på alle måtar misvisande. Avlslaget for STN har tidlegare bede om at det ikkje skal beregnast indeks og avlsverdi for STN-dyr. Geno er også interessert i at STN og andre rasar går ut av dette systemet. Husdyrkontrollen håpar å kunne legge om sine rutinar i løpet av eit års tid, slik at det deretter ikkje skal bereknast indeks/avlsverdi for STN-dyr.

STN-Bladet

Roar Stenby fra Lanslaget for Telemarkfe deltok på møtet, for å få samkjørt raselaga sine synspunkt på utkastet. Begge raselag hadde innvendingar mot nokre av punkta i utkastet. Avtala vil forhåpentlegvis bli ferdig forhandla og underskriven på møte i kontaktutvalget for storfeavlsorganisasjonane i mars.

V

Medlemskontingenenten i avslaget for STN har vore uendra sia 1995. (150,- kr) Styret diskuterte om det var på tide å revidere denne, men konkluderte med at laget sin økonomi no er så god at det ikkje er nokon grunn til å heve kontingenenten.

Ved omlegginga av prising på säd sist sommar, vart prisen på säd av gamle rasar sett til kr 110,- pr dose. Lanslaget for Telemarkfe har vedteke å auke prisen til kr 135,- pr dose. Avslaget for STN ser på noverande tidspunkt ingen grunn til å auke sädprisen, og STN-säd vil derfor framleis koste kr 110,- pr dose.

VII

Det vart på møtet vedteke å kjøpe inn følgande oksekalv til semin. " Tuftar " fødd: 25.11.2000 hos Rolf Petter Tørres, Røros Far: 0080 Calmum M: 0110

kjøtkartet". Vi vil også arbeide gjennom Norsk Bufe, for om mogleg å få undersøkt smakseigenskapar til kjøt av fleir av dei gamle rasane.

IX

Avslaget sitt datautstyr er 4 år gammalt, og kapasiteten har vorte for liten for det behovet vi har i dag. Heimesida på internet og arbeidet med oksebok krev betre utstyr.

Styret godkjente innkjøp av nytt datautstyr. PC, fargeskrivar, digitalt kamera og CD-brenner.

X

Møtegodtgjer for styret sine medlemmar har vore uendra i 10 år. (kr 400,- pr møte) Dette dekkjer ikkje avløysar, og enkelte av styrets medlemmar må også ta fri meir enn 1 døgn for å delta på styremøte. Det er derfor ønskeleg at møtegodtgjeret bli heva til kr 750,- pr påbegynt døgn fråver. Denne saka blir teken opp på årsmøtet 2001.

Nytt frå Norsk Bufe

Norsk Bufe er paraplyorganisasjon for alle dei gamle norske storferasane, og leiaren i kvart av raselaga sit i norsk bufе sitt styre.

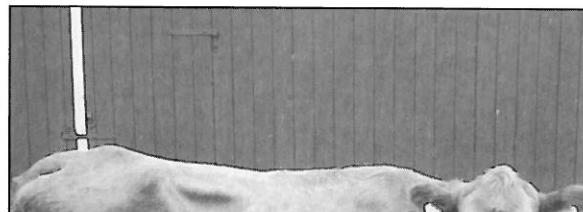
Norsk Bufe hadde styremøte/ årsmøte på Lyngheisentret, på Lygra utanfor Bergen 26.-27.januar 2001.

For 2001 ser Norsk Bufe sitt styre slik ut:

Odd Roar Stenby	Formann	Landslaget for Telemarkfe
Nils Drabløs	Nestformann	Laget for Vestlandsk Fjordfe
Anne Saglien	Sekretær	Dølafelaget
Frank kirkevold		Laget for Jarlsbergfe
Jostein Brenden		Avslaget for Sidet Trønderfe og Nordlandsfe
Rune Brumoen		Laget for Østlandsk Raudkolle
Jacob Døskeland		Laget for Vestlandsk Raudkolle

Saker som vart behandla på Norsk Bufe sitt årsmøte 2001.

Norsk Bufe vil arbeide for at ramma for produsentretta tilskott til truga husdyrrasar skal aukast frå 1 til 3 millionar kroner. For siste søknadsomgang fekk Norsk Bufe gjennomslag for sitt ønske om at tilskottet også skal gjelde gardsoksar.

STN-Bladet

Forsøk med kjøt frå STN-dyr tyder på at kjøt frå dei gamle rasane kan ha andre kvalitetseigenskapar enn kjøt av moderne rasar. Norsk Bufe vil oppmode Matforsk/Stiftinga Godt Norsk om å foreta fleir smakstestar av kjøt frå gamle storferasar. Kanskje er det mogleg å søkje om midlar til dette frå verdiskapingsprogrammet.

Norsk Bufe vil undersøke om det er grunnlag for foredling og marknadsføring av skinn av dei gamle storferasarne.

Da Norsk Bufe vart til

På Årsmøtet i Norsk Bufe deltok også 3 av dei som i si tid starta organisasjonen Norsk Bufe og arbeidet med å redde dei gamle norske husdyrrasane. Anne Karin Hufthammer, Ellen Schjølberg og Tore Løne. Dei danna Norsk Bufe den 26.mai 1983. Utan deira iherdige innsats, ville fleire av dei gamle rasane vore utrydda i dag. Organisasjonen var pådrivar for å få oppretta genresursutvalget i 1986. Etter kvart som det vart danna interesseforeninger for dei rasane som ikkje alt hadde slike, og Genresursutvalget og Norsk Landbruksmuseum kom på banen, vart Norsk Bufe ein overflødig organisasjon. I 1998 vart derfor Norsk Bufe omorganisert til å bli ein paraplyorganisasjon, eller eit samarbeidsorgan om ein vil, for i første omgang dei gamle norske storferasarne. Alle vi som driv med desse dyra er Hufthammer, schjølberg og Løne ein stor takk skyldig for det arbeidet dei sette i gang for snart 18 år sia!

Det skal no eksporterast embryo av NRF til Island. Island er i ei særstilling i og med at det ikkje har vore importert mjølkefe på 1000 år. Norsk Bufe vil ta kontakt med feavlsorganisasjonen på Island og oppmode om at dei, uansett korleis forsøka med NRF måtte gå, ikkje byter ut / utryddar den stadeigne Islandskua.

Seterbesøk på Fåvangfjellet

Morten og Atle på Flausetra.

Tin regntung sundag i august 2000 var

kalvar. Det er tydeleg at vi alle har behov

STN-Bladet

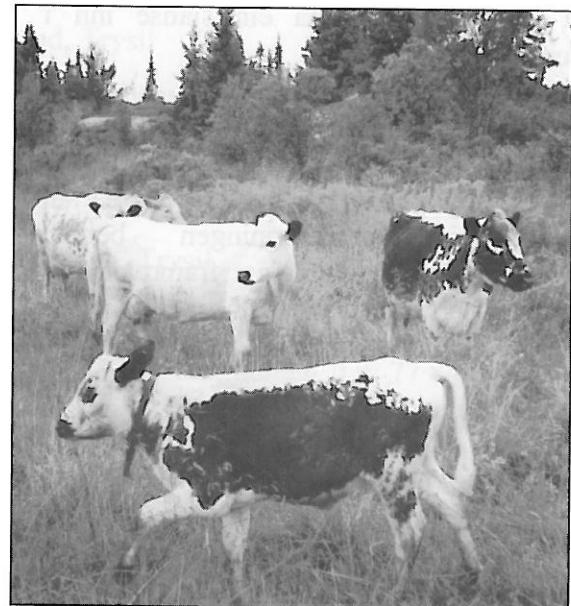
I tillegg til nemnde dyr, har dei ca 15 vinterfôra søyner. Det meste er farga spælsau, men og ei prektig dalasøye, som i -99 kom heim frå fjellet med 3 lam som kva vog 24 kilo slakta. No sist haust hadde ho med seg 4 lam, og desse vog i snitt 19 kilo! Så har dei gris, høner, kalkun, kanin, hund og 2 kattar. Dei har etter kvart kome fram til at det er mange nok slag, så dei vurderer å kutta ut kaninane.

Brun spælsau i Bjørgerønningen

Den dyrka jorda dei disponerer er også mangslungen. I alt ca 170 dekar spreidd

Morten er ein kløppar til å utnytte garden sine resurssar for å servere dei utrulegaste rettar. Han yster, kinner smør og lagar ekte seterrømme, så munnen vassflyg berre ved tanken. Her vert det slakta og kokka så det er reint utruleg. Jamvel geitekjøtet vert til dei beste rettar og til god spekepølse. Sanneleg eit undervurdert råstoff i våre dagar!

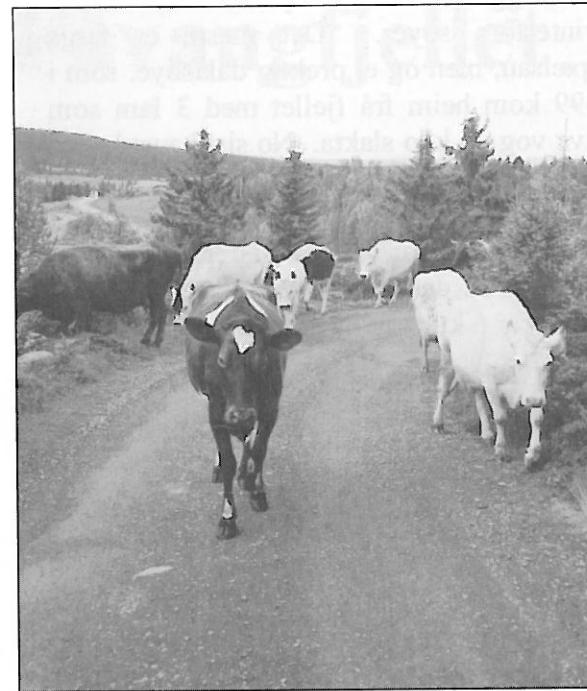
Noko av ku-bølingen på Flausetra. Dei to bakerste kyrne er Gulldokke (STN) og Venebån (Vestlandsk Fjordfe). Dei to i midten er Staslin etter 9098 Luring og

STN-Bladet

pleie det sosiale miljøet omkring rasen. Det er viktig at dyreeigarane treffest av og til og held motet oppe hjå kvarandre. Både ved lokale samlingar og ikkje minst vårt etter kvart så tradisjonsrike årsmøte. Han meiner at vi der må prøve å finne att den "gamle, gode ånda" frå 8-10 år attende, da kyrne, oksane og avlen stod i høgsetet. Vi må prøve å få bukt med dei personlege motsetnadene som har kome så fram dei siste åra. Vi er ikkje fleir enn at vi treng å stå saman skal vi ha ein sjanse inn i framtida.

Så får vi som besøkte Flauasetra denne grå augustdagen, seie takk for ein på alle måtar interessant og triveleg dag. Vi håpar at karane i Bjørgerønningen beheld pågangsmotet og energien framover, og ønskar dei lukke til vidare i arbeidet med og for gamalrase-kyrne.

Grete Løvaas og Jostein Brenden

***"Stugu-kua" på veg til skogs.
Seterfjøset kan skimtast i bakgrunnen.***

STN-Bladet

LYDÝR

STN kyr og kviger til salgs:

Ku	drektig	Guri Strand, Ulnes	Tlf: 61 36 33 20
Kvige		Lars Erik Midtdal, Tufsingdal	Tlf: 62 49 89 73
Ku-kalver		Anton Tessnes, Tessand	Tlf: 61 23 97 89
Ku-kalver		Sverre Rimstad, Trysil	Tlf: 62 45 76 80
Kvige		Jakob Magnussen, Eidsvåg	Tlf: 71 23 54 61
Kviger		Bjørn Huseklepp, Kvikne	Tlf: 62 48 41 95
Kvige		Bror Heminghytt, Tollå	Tlf: 75 56 82 74
Kvige	drektig	Tor Magne Frøhaug, Trysil	Tlf: 62 45 39 45
Kviger (2)		Randi Døving, Hareid	Tlf: 70 09 29 10
Ku	drektig	Olaug Berntsen, Rossfjordstraumen	Tlf: 77 84 66 65
Kvige		"	"
Kvige	drektig	Turid Næs, Vega	Tlf: 75 03 52 47
Ku	drektig	Grethe Johansen, Sandnessjøen	Tlf: 75 04 77 50
Kvige	drektig	Frank Syversrud, Nesbyen	Tlf: 32 06 94 56
Ku-kalver (2)		Ivar Kringlemoen, Arendal	Tlf: 37 03 31 83
Kviger (2)	drektige	Morten Vikertorpet, Austmarka	Tlf: 62 82 89 80

STN-Bladet

Påminnelse!

Jeg vil gjerne minne selgere og kjøpere av livdyr om at det står i "transport-forskriften" at det er forbudt å transportere drektige dyr de siste 2 uker før ventet kalving. Mange dyretransportører vil ikke flytte dyr de siste 3 uker før kalving. Derfor – meld fra i god tid om kyr og kviger som ønskes solgt i slutten av drektighetstida.

Jeg vil benytte anledningen til å takke for et hyggelig samarbeid til alle som tok kontakt i løpet av 2000.

Helen

Livdyrkontakt:

Helen Davey, 2436 Våler S.

Tlf/fax: 62 43 79 31

e-post: livdyr@stn-avl.no

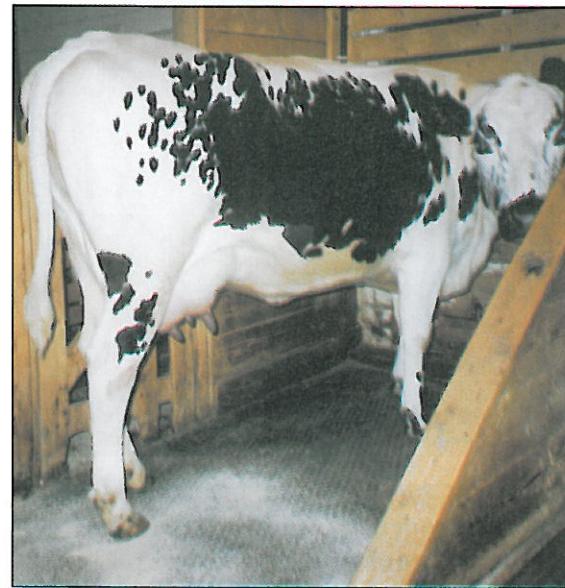

Tur til Vest-Telemark

Først i februar fekk vi høve til å gjere ein kort tur til Vest-Telemark. Det finst nokre buskapar med STN-dyr i Telemark også, sjølv om det naturlegvis er Telemarkskua som er den mest populære av dei gamle rasane i dette fylket.

Dei første vi besøkte var Yvonne Minde og Gunnar Haugo i Vå i Rauland. Garden Traet ligg ved vatnet Totak, 700 meter over havet. Dei driv mjølkeproduksjon med 8 kyr og om lag 20 geit. 7 av kyrne er Telemarksfe, og den siste er ei fin STN-kvige etter 9114 Moruggen. Gunnar seier han liker alle dei gamle rasane, men det er best om kvart bruk konsentrerer seg om ein rase. Han meiner det blir mykje vanskelegare å drive eit godt avlsarbeid om buskapen består av fleire rasar, og få dyr pr rase. Ein får mellom anna ikkje gjort eit godt nok utval av avlsdyr med eit slikt opplegg. Yvonne vil likevel behalde den eine STN-kua, som opprinnelig stammar frå Egil Estensen i Brekken.

Å kome inn i fjøset hos Gunnar og Yvonne er ei heilt spesiell oppleving. For det eine fordi dei har vakre og interessante dyr, men først og fremst fordi det må vere eit av landets mest velstelte fjøs. Her var det ingen sak å spasere rett inn i pentøyet utan å risikere å bli møkkete. At Gunnar og Yvonne fekk Dagrosprisen for Telemark fylke for 2000 var svært velfortjent!

100 Maiblom etter 9114 Moruggen.

STN-Bladet

*Når vakuumpumpa er tæla i 25
minusgrader må ein ty til gamlemåten!
Gunnar mjølkar Dagros.*

Frå Vå i Rauland reiste vi til Fyresdal og besøkte Aslak Snarteland. Til forskjell frå Totak, så ligg Fyresvatnet på berre 220 meter over havet, og dyrkajorda på Snarteland ligg fint til med slak helling ned mot vatnet.

Aslak var så heldig å få tildelt kvote for "historisk drive bruk" da det enda gjekk an å søke på slikt grunnlag. I løpet av 5 år skal han ha bygge opp ein buskap som består av stordelen Telemarksfe. Men også her står det eit par STN-kyr på båsen. Derimellanom 114 Liljekoll etter 9110 Hårstad, kjøpt frå Solveig og Arve Gundersen på Bybrua utanfor Gjøvik.

114 Liljekoll hos Aslak Snarteland

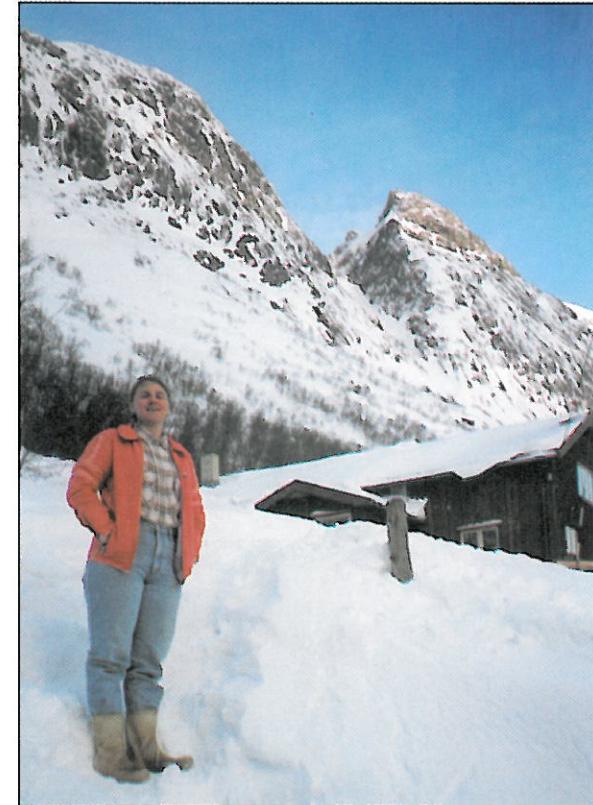
STN-Bladet

Som sagt er mange av gardane utan veg, og framkomstmidla er båt over Møsvatnet om sommaren og snøskuter om vinteren. I bygda finn ein også den einaste internatskulen i Sør-Noreg. Ein liten månad haust og vår er her uframkommeleg anna enn med helikopter på grunn av isen som legg seg eller går opp.

Etter ein 20 minutt skutertur i 23 bitande blå grader over islagte Møsvatnet vestover frå der vegen sluttar, kom vi til Skindalen. Her driv Anne Vågen og faren Arnfinn gardsbruk med 3 mjølkekyr, ei kvige og ein kalv. Dyra, pluss reinsjakt og snarefangst av ryper gjev leveveg på bruket. Anne såg kanskje mange av dykk på ein "Norge Rundt" reportasje i 2000.

Anne sa at ho sjølv sagt kunne flytt frå Møsstrond og tent til livets opphold både lettare og raskare andre stader. Men det er her ho er heime, og ho vil ikkje leve andre stader enn i naturen i Skindalen.

Anne har som sagt tre mjølkekyr. I dag er det berre NRF på basen, men både Gunnar og Atle gjorde reklame for "sine" rasar. Så kanskje... ! Som dei andre som driv mjølkeproduksjon her inne, kinner Anne smør som ho leverer til meieriet. Eit ekte

Anne Vågen på garden sin, under dei veldige nutane i Skindalen.

C

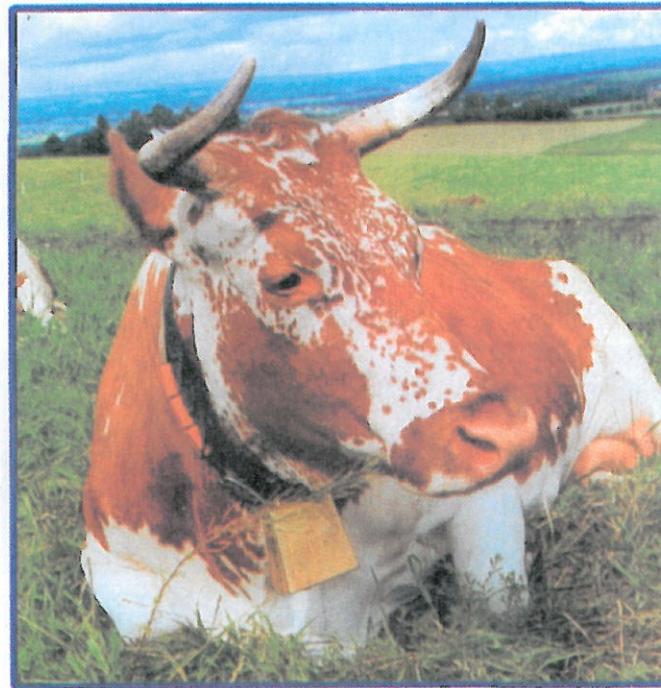
Returadresse:
Avslaget for STN
2634 FÅVANG

Norsk Bufe Kalenderen

Telemarkfe

Vestlandsk-
Raudkolle

Sidet Trønderfe
og Nordlandsfe

Østlandsk
Raudkolle

Jarlsbergfe

Dølafe

Vestlandsk
Fjordfe

Norske Kuraser ÅR 2001